

Tekst I. Aleksander Fredro „Zemsta”

CZEŚNIK

do Wacława

Waszeć z Bogiem ruszaj sobie
I uwiadom swego pana,
Że jak w jakim bądź sposobie
Mnie zaczepka będzie dana,
To mu taką fimfę zrobię,
Iż, nim rzuci wkoło okiem,
Wytnie kozła pod obłokiem. –
Waść się wynoś szybkim krokiem.
(...)

WACŁAW

do Cześnika

Przebach, panie, słów niewiele,
Które wyrzec się ośmielę:
Jesteś gniewny na sąsiada,
Że ci czasem na zawadzie...

CZEŚNIK

Czasem? – Zawsze!

WACŁAW

On powiada...

CZEŚNIK

Niech nie słyszę o tym gadzie.

WACŁAW

Czy nie byłoby sposobu,
Ustąpiwszy ze stron obu,
Zapomniawszy przeszłe szkody,

Do sąsiedzkiej wrócić zgody?

CZEŚNIK

Ja z nim w zgodzie? – Mocium panie,
Wprzód słońce w miejscu stanie!
Wprzód w morzu wyschnie woda,
Nim tu u nas będzie zgoda!

WACŁAW

Dzisiaj umysł niespokojny
Za porywczo sąd wyrzeka...

CZEŚNIK

Od powietrza, ognia, wojny,
I do tego od człowieka,
Co się wszystkim nisko kłania,
Niech nas zawsze Bóg obrania.

WACŁAW

Lepiej nisko niż nic wcale.

CZEŚNIK

Brednia!

WACŁAW

Ale...

CZEŚNIK

Nie ma ale!

WACŁAW

Nie broń, panie, mieć nadziei...

CZEŚNIK

Bronię, do kroć sto tysięcy!
I niech o nim nie wiem więcej (...).

Zadanie 1. Cześnik i Rejent kłócą się o to,

- A. ile należy zapłacić murarzom.
- B. którego murarza należy zatrudnić.
- C. który z nich zapłaci za naprawę muru.
- D. czy mur graniczny ma zostać naprawiony.

Zadanie 2. Wacław dał się Papkinowi wziąć do niewoli, aby

- A. zrobić na złość ojcu.
- B. prosić Cześnika o rękę Klary.
- C. poprosić Podstolinę o wsparcie.
- D. spróbować przekonać Cześnika do zgody.

**Zadanie 3. Cześnik mówi do Wacława: „I uwiadom swego pana”,
ponieważ sądzi, że jest on:**

- A. lokajem Rejenta.
- B. posłańcem Rejenta.
- C. komisarzem Rejenta.
- D. marszałkiem Rejenta.

Zadanie 4. Zaznacz właściwe przyporządkowanie.

1. Wacławowi zależy na zakończeniu sporu,	ponieważ	A. chce się ożenić z Podstoliną.
2. Wacław podsyca spór,		B. chce się ożenić z Klarą.
		C. liczy na majątek Klary.

Zadanie 5. Cześnik mówi o Rejencie, że „się wszystkim nisko kłania”.

Ma on na myśli, że Milczek jest człowiekiem

- A. obłudnym.
- B. uprzejmym.
- C. nadgorliwym.
- D. niegrzecznym.

Zadanie 6. Zaznacz powiedzenie, które charakteryzuje stosunki panujące między Cześnikiem a Rejentem.

- A. Nabić kogoś w butelkę.
- B. Mieć z kimś na pieńku.
- C. Zjeść z kimś beczkę soli.
- D. Dobrać się jak w korcu maku.

Zadanie 7. Zaznacz frazeologizm o przeciwnym znaczeniu do wypowiedzi Cześnika:

*Wprzód słońce w miejscu stanie!
Wprzód w morzu wyschnie woda,
Nim tu u nas będzie zgoda!*

- A. Po moim trupie.
- B. Jak amen w pacierzu.
- C. Za żadne skarby świata.
- D. Jutro w grudniu po południu.

Zadanie 8. Wymień po dwie cechy Cześnika i Wacława, które ujawniają się w zacytowanym fragmencie „Zemsty”.

Cześnik:

Wacław:

Zadanie 9. Który z bohaterów „Zemsty” wypowiedział przywołane poniżej słowa?

A.

*Zaraz... Idę sobie,
A wtem jakaś księżna grecka –
Anioł! Bóstwo! – zerk z karety! –
– Ginę za mną te kobiety!*

B.

*Nie patrz w przepaść, moja droga,
Tu, do serca nachyl skronie;
Prędko zniknie każda trwoga,
Gdy w miłości wzrok utonie.*

C.

*Jesteś trochę nadto żywy;
Nie wiedziałem, Bóg mi świadkiem,
Że tak bardzo słuch masz tkliwy;*

D.

*Mój majstruniu, mówcie śmiało,
Opiszemy sprawę całą;
Na te ciężkie nasze czasy
Boskim darem takie basy*

E.

*Nie wódź mnie na pokuszenie,
Ojców moich wielki Boże!
Wszak, gdy wstąpił w progi moje,
Włos mu z głowy spaść nie może*

Zadanie 10. Oceń, które zdanie zawiera fakt (F), a które opinię (O) i zaznacz odpowiednio w tabeli.

Rola Papkina daje aktorowi ogromne możliwości wykazania się umiejętnościami.	F	O
Inspirację dla Fredry stanowił dokument znaleziony w zamku w Odrzykoniu, który był własnością dwóch skłóconych rodów.	F	O
Ze względu na cenzurę po warszawskiej premierze w sierpniu 1845 r. tytuł sztuki zmieniono na „Zemsta na mur graniczny”.	F	O
Fredro to komediopisarz polski wszech czasów.	F	O

Zadanie 11. W tabeli zamieszczono informacje dotyczące bohaterów „Zemsty”. Rozstrzygnij, która z nich jest prawdziwa (P), a która fałszywa (F) i zaznacz odpowiednio w tabeli.

1.	Papkin poprosił Cześnika o rękę bratanicy.	P	F
2.	Wacław namawiał Klarę do ucieczki, aby wziąć ślub.	P	F
3.	Papkin miał namówić Podstolinę do ślubu z Rejentem.	P	F
4.	Papkin spisuje testament, sądząc, że został otruty przez Rejenta.	P	F

Zadanie 12. Uzupełnij poniższe zdania odpowiednią formą wybranego czasownika.

Aktor grający rolę Papkina (odniósł/poniósł)
ogromny sukces.

Najważniejszą funkcję w przygotowaniu spektaklu (odgrywa/pełni)
..... reżyser.

Zadanie 13. Wskaż punkt zawierający wyraz, w którym NIE zachodzi upodobnienie pod względem dźwięczności.

- A. szybko
- B. zawsze
- C. sąsiedzkiej
- D. niespokojny

Zadanie 14. Zaznacz punkt, w którym zapisano czasownik akcentowany na trzeciej sylabie od końca.

- A. byłby
- B. zrobili
- C. bylibyśmy
- D. zrobiliśmy

Tekst II. Aleksander Fredro „Zemsta”

KLARA

Równie z rytmu jak z oręża,
Tak sławnego dostać męża
Jest zaszczytem białogłowy;
Ale każdy dziś młodzieniec
Miłośnymi czczymi słowy
Zwykł przeplatać ślubny wieniec,
Trudnoż zawsze dawać wiarę. (...)
W dawnych czasach rycerz prawy
Lubo zdobion wieńcem sławy,
Lubo staczał krwawe boje,
Nim oświadczał miłość swoją –
Ku czci drogiej swej kochanki
W turniejowe wjeżdżał szranki. (...)

PAPKIN

Z tego stroju i z tej broni
Marsowego znać piastuna,
Co w rycerskiej zbiegł pogoni
Od bieguna do bieguna. (...)
Gdzie na skale gród kamienny,
Gdzie działami mur brzemienny,
Gdzie bagnetów ostre wały,
Gdzie sklepienie z dzid i szabli,
Tam był Papkin – lew zuchwały!
Strzelec boski! Rębacz
diabli! (...)
Brak mi tylko pozwolenia,
Bym w fortunnych stanął rzędzie,
Których celem Klara będzie.

KLARA

Więc zezwalam.

PAPKIN

klękając

Przyjmij śluby...

KLARA

Hola! Teraz lata próby!
W nich dowody posłuszeństwa,
Wytrwałości i śmiałości.

PAPKIN

O, królowo wszechpiękności!
Ornamencie człowieczeństwa!
Powiedz: „W ogień skocz, Papkinie” –
A twój Papkin w ogniu zginie.

wstaje

KLARA

Nie tak srogie me żądanie;
Klejnot rycerskiego stanu
Pastwą ognia nie zostanie. (...)
Posłuszeństwa chcąc dać miarę,
Milczeć trzeba sześć miesięcy. (...)
Wytrwałości zaś dam wiarę,
Gdy o chlebie i o wodzie... (...)
Rok i dni sześć... (...)
Zaś śmiałości – w tym sposobie
Da mi dowód, kto dać zechce:
W oddalonej stąd krainie
Jadowity potwór słynie,
Najmężniejszym trwogą bywa –

Krokodylem sie nazywa.
Niech go schwyci i przystawi,
Moje oko nim zabawi; (...)

A kto spełni, co ja każę,
Ten powiedzie przed ołtarze,
Tego tylko będę żoną.

Aleksander Fredro „Zemsta”, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1969, s. 69–73

1. Jaką sytuację przedstawia powyższy fragment „Zemsty” A. Fredry?

- A. Papkin oświadcza się Klarze w imieniu Cześnika.
- B. Papkin żegna się z Klarą przed podróżą do dalekich krajów.
- C. Papkin wyznaje Klarze miłość, gdyż chce się jej oświadczyć.
- D. Papkin opowiada Klarze o pojedynku, jaki stoczył z Waławem.

2. Do ślubu Klary z Papkinem nie doszło, ponieważ

- A. Papkin ożenił się z Podstoliną.
- B. dziewczyna wyszła za mąż za Waławą.
- C. dziewczyna wyszła za mąż za Cześnika.
- D. dziewczyna postanowiła wstąpić do klasztoru.

3. Jak Klara traktuje Papkina podczas przytoczonej wyżej rozmowy?

- A. Gardzi nim.
- B. Podziwia go.
- C. Żartuje z niego.
- D. Okazuje mu niechęć.

4. Klara wyjdzie za mąż za tego, kto się okaże:

- A. bogaty, uparty i rozsądny.
- B. mądry, sprytny i dowcipny.
- C. posłuszny, wytrwały i śmiały.
- D. wierny, pomysłowy i pracowity.

5. Przeczytaj wyróżniony fragment wypowiedzi Papkina i zaznacz odpowiednio prawda (P) lub fałsz (F).

Papkin chce rozśmieszyć Klarę.	P	F
Papkin chce okazać się godnym ręki Klary.	P	F
Papkin wspomina swój udział w bitwie pod Berdyczowem.	P	F
Papkin chce ukazać swoje zalety, aby zdobyć względy Klary.	P	F

6. Język Papkina jest

- A. ubogi.
- B. kwiecisty.
- C. potoczny.
- D. oficjalny.

Zadanie 7. W powyższej scenie Papkin został ukazany jako człowiek

- A. wierny.
- B. odważny.
- C. przewidujący.
- D. wzbudzający podziw.

Zadanie 8. Z wypowiedzi Klary wynika, że dziewczyna

- A. jest skromna.
- B. jest nieśmiała.
- C. jest bezwzględna.
- D. ma poczucie humoru.

Zadanie 9. „Czcze słowa” to

- A. dowcip.
- B. przysięga wierności.
- C. obietnice bez pokrycia.
- D. piękne wyznanie miłości.

Zadanie 10. Który związek frazeologiczny oznacza „mówić bzdury”.
Zaznacz odpowiednio TAK (T) lub NIE (N).

Pleść trzy po trzy.	T	N
Rzucać słowa na wiatr.	T	N
Obiecywać gruszki na wierzbie.	T	N
Gadać, co ślina na język przyniesie.	T	N

Zadanie 11. Z poniższego zestawu wybierz cechy Papkina. Zaznacz odpowiednie cyfry.

1. skłonność do przechwałek, 2. kłótność, 3. męstwo, 4. naiwność,
5. tchórzostwo, 6. gadulstwo, 7. obłuda

Zadanie 12. Wpisz do tabeli informację, który bohater „Zemsty” wypowiada cytowane słowa.

cytat	bohater
<i>Tu coś boli... O! Aj!... Piecze... Ach, to wino! takie męty! O, zbrodniarzu! O, przeklęty! Taką piękną niszczysz różę!</i>	
<i>He, he, he, Pani barska! Pod Słonimem, Podhajcami, Berdyczowem, Łomazami Dobrze mi się wysłużyła.</i>	
<i>Mieć więc ranę tyle znaczy, Co mieć ciało skaleczone; Że zaś raną jest drapnięcie, Więc zapewnić mogę święcie, Że jesteście skaleczeni, Przez to chleba pozbawieni.</i>	
<i>Gdzie mnie zechcesz, znajdziesz wszędzie Zawsze twoją – prócz w niesławie.</i>	